

Прадед Ю.Ф. ЩЕ РАЗ ПРО КОЛЬОРИ ДЕРЖАВНОГО ПРАПОРА УКРАЇНИ

В юридичній науці є чимало проблем, успішне розв'язання яких залежить від залучення даних інших галузей науки, іноді зовсім різних за своїм предметом дослідження.

Особливої ваги набуває сьогодні використання лінгвістичних знань в правознавчій науці та практиці, адже в Україні активно здійснюється процес державотворення. Праці фахівців-юристів і фахівців-лінгвістів, які побачили світ останніми роками [1], переконують нас у тому, що сьогодні є всі підстави говорити навіть про виникнення на стику правознавства і лінгвістики нової прикладної галузі науки – юридичної лінгвістики, предметом якої є вивчення ролі та функцій мови і мовлення в юрисдикційному процесі як у діахронному плані, так і на сучасному етапі [2].

Спробуємо на конкретному прикладі показати важливість використання лінгвістичних знань для розв'язання актуальних проблем юриспруденції. Яких кольорів смуги на Державному Прапорі України? На перший погляд таке запитання видається некоректним, адже в п. 2 ст. 20 Конституції України записано: “Державний Прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів”. У такому випадку виникає ще одне закономірне запитання: “Чому Державні Прапори, які випускає вітчизняна промисловість, складаються з двох горизонтальних смуг голубого і жовтого кольорів?” Відповіді на це запитання можуть бути дві: або кольори Державного Прапора не відповідають Конституції держави, або допущена неточність в її тексті. Третього варіанту відповіді, на нашу думку, бути просто не може.

Спробуємо розібратися в ситуації, що склалася. Найперше з'ясуємо, однакові, близькі чи різні за значенням слова **синій** і **голубий**. Звернемося до тлумачного “Словника української мови”: “**Синій**, я, е. Який має забарвлення одного з основних кольорів спектра – середній між голубим і фіолетовим” [3, т. 9, с. 182-183]; “**Голубий**, а, е. Який має забарвлення одного з основних кольорів спектра – середнього між зеленим і синім; кольору ясного неба; світло-синій, блакитний” [1, т. 2, с. 118]. Такі ж тлумачення значень слів **синій** і **голубий** подаються і в “Большом толковом словаре русского языка» [4, сс. 1187, 216].

Як бачимо, слова **синій** і **голубий** різні за значенням, а тому не можуть вступати в синонімічні зв'язки між собою. Такий висновок підтверджується і відповідними синонімічними рядами, поданими в академічному “Словнику синонімів української мови”:

Синій (який має колір синьки і т. ін.); **волошковий** (кольору волошок); **васильковий** (яскраво-синій, як у васильків), **кубовий**, **індиговий** (густо-синій); **ультрамариновий електрик** (яскраво-синій); **сапфіровий**, **сапфірний** (кольору сапфіру). – Пор. **блакитний** [5, т. 2, с. 614];

Блакитний (який має колір ясного неба, лазурі, бірюзи і т. ін.), **голубий**; **лазуровий поет.**, **лазурний поет.** (кольору лазурі – перев. із сл. небо, море, із сл. колір, відтінок і т. ін.); **небесний** (перев. про колір, відтінок); **бірюзовий** (кольору бірюзи – блакитний або зеленувато-блакитний); **аквамариновий** (кольору аквамарину – блакитно-зелений або блакитний); **барвінковий** (кольору квітів барвінку). – Пор. **синій** [5, т. 1, с. 68-69].

Тепер спробуємо порівняти значення слів **голубий** і **блакитний**. Оскільки значення слова **голубий** подано вище, доведеться лише з'ясувати за “Словником української мови” значення слова **блакитний**: “**Блакитний**, а, е. Небесно-голубого кольору; голубий” [3, т. 1, с. 196]. Таким чином, значення слів **голубий** і **блакитний** близькі за значенням, а, отже, перебувають у синонімічних відношеннях. Про це свідчить також синонімічний ряд до слова **блакитний** у “Словнику синонімів української мови”, наведений вище, до складу якого входить і слово **голубий**.

Для підтвердження висловлених вище лінгвістичних міркувань щодо кольорів Державного Прапора України звернемося до класифікацій кольорів, прийнятих у теорії образотворчого мистецтва. За однією з класифікацій вирізняються червоний, оранжевий, жовтий, зелений, синій, голубий, фіолетовий кольори. Смугу з цих кольорів учені назвали сонячним спектром [6, с. 16]. Поділ спектру на сім частин умовний, оскільки насправді в ньому немає різких переходів між кольорами. Такий поділ виник, як стверджує Ж. Вібер, за аналогією до семиступінчатої музичної гами [6, с. 195].

Сім кольорів спектру, перелічених вище, утворюють замкнене коло з безперервним переходом одного кольору в інший. Основні й найяскравіші кольори в колі – жовтий, червоний, синій – розташовані на вершинах вписаного в нього рівнобедренного трикутника. Всі інші кольори додаткові і розміщуються між жовтим і червоним, червоним і синім, синім і жовтим кольорами, тобто між двома кольорами з числа основних (див. рис. 1).

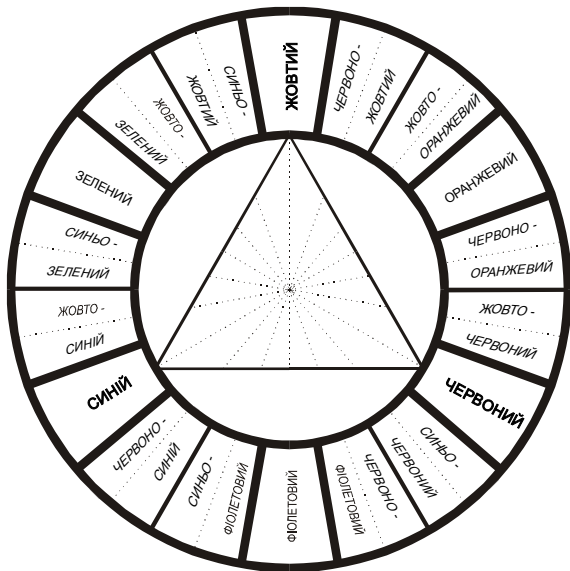

Рис. 1. Кольори спектру, розташовані по колу

Ж. Вібер вважає, що в спектрі “особливо вирізняються чотири кольори, які часто називають головними (червоний, жовтий, зелений і синій), оскільки в решти можна так чи інакше знаходити наявність того чи іншого із головних”, а всього ж у сонячному спектрі око може розрізнити до 130 різноманітних відтінків [6, с. 195].

Крім чистих спектральних кольорів, на думку А. Рибнікова, існують ще кольори бліді, затемнені і ламані. Бліді кольори – це кольори, отримані з спектральних кольорів шляхом домішок більшої чи меншої кількості білого кольору. Затемнені кольори – це кольори, одержані тим самим шляхом, що й бліді, але шляхом домішок чорного кольору. І, нарешті, ламані кольори, отримані шляхом домішок до якогось кольору певної кількості інших кольорів [7, с. 33].

Насамкінець наведемо ще й аргументи учених-фізиків щодо розрізнення кольорової гами. Колір будь-якого тіла, стверджують вони, сприймається нами завдяки тому, що тіла пропускають або відбивають частину світлових променів, що падають на них. Таке поглинання і відбиття променів вибіркоче для кожного тіла. Так що ми бачимо колір тіла таким, який відповідає сумарному ефекту змішування між собою окремих променів, що входять в спектр. Наприклад, коли від поверхні тіла відбиваються тільки зелені або червоні промені, а решта поглинаються, ми бачимо тіло жовтим. Коли від поверхні тіла відбиваються головним чином червоні промені і меншою мірою оранжеві і жовті, ми бачимо тіло червоним. При повному відбитті променів тіло сприймається білим, а при майже повному поглинанні променів – чорним.

Ми спробували довести, залучивши для аналізу і більшої переконливості висновків аргументи з лінгвістики, образотворчого мистецтва, фізики, що синій і голубий – це абсолютно різні за змістом поняття, абсолютно різні за значенням слова, а, отже, синьої смуги на Державному Прапорі України на голубу, як і навпаки, недопустима.

Таким чином, Верховній Раді України слід терміново внести поправку до п. 2 ст. 20 чинної Конституції України, в якому говориться: “Державний Прапор України – стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг *синього* (виділено курсивом нами – Ю.П.) і жовтого кольорів”, де слово **синього** замінити на слово **голубого**. Можна піти й іншим шляхом – скерувати циркуляр всім, хто причетний до випуску Державних Прапорів, з вимогою строго дотримуватися положень п. 2 ст. 20 чинної Конституції України.

Перший варіант, на нашу думку, складніший, але доцільніший і справедливий з огляду на історичне минуле українського народу.

Література:

1. Див., наприклад: Демченко Т., Філіпчук І. Українська мова – правові проблеми // Право України. - 1996. - № 7. - С. 47-50; Токарська А.С. Калькування як причина деформації лексичних норм у діловому документі ОВС // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. - 1997. - Вип. 1. - С. 89-94; Стецюк Б.Р. Терміни-словосполучення на означення поняття “суд” в актових документах Гетьманщини // Вісник Запорізького юридичного інституту. - 1997. - № 2. - С. 172-178; Копиленко О. Мовні проблеми в українській політичній думці та законодавстві 1917-1920 рр. // Право України. - 1998. - № 9. - С. 44-48; Паньков А.І., Кравченко С.П. До питання мови юридичного закону та її вплив на правову культуру суспільства // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. - Одеса, 1998. - С. 59-64; Артикуца Н.В. Термінологічно-правовий фонд української мови: проблеми методології дослідження // Система і структура східнослов'янських мов: Міжкаф. зб. наук. праць. - К., 1999. - С. 164-187; Леоненко М. Правові питання визначення принципу національної мови в кримінальному су-

- дочинстві // Право України. - 1999. - № 4. - С. 66-67, 78; Юрчук О.Ф. Мовна компетенція правника: необхідність і межі // Система і структура східнослов'янських мов: Міжкаф. зб. наук. праць. - К., 1999. - С. 278-284; Харитонов Є., Підпригора О. Деякі міркування з приводу нормотворчості // Право України. - 2000. - № 8. - С. 81-84; Дадерко Л. Культура і стиль обвинувальної промови прокурора // Право України. - 2000. - № 11. - С. 134-138; Литвин Т.В. Судово-лінгвістична експертиза усних повідомлень // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. - 2001. - № 1. - С. 268-272 та ін.
2. Дет. про це див. праці автора статті: Юридична лінгвістика як окрема галузь знань // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. - 2001. - № 3. - С. 246-255; Місце юридичної лінгвістики в системі наук // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 2001. - № 15. - С. 68-72; Зв'язок юридичної лінгвістики з іншими правознавчими науками // Матеріали III звітної науково-практичної конференції професорсько-викладацького та курсантського складу Кримського факультету Національного університету внутрішніх справ: У 2 ч. - Сімферополь: Доля, 2001. - Ч. 2. - С. 137-143; Юридична лінгвістика – нова наукова спеціальність // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. - 2001. - № 2. - С. 112-118; Юридична лінгвістика як навчальна дисципліна // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. - 2001. - № 3. - С. 142-146 та ін.
  3. Словник української мови: В 11 т. - К.: Наукова думка, 1970-1980. - Т. 2, 9.
  4. Большой толковый словарь русского языка. - СПб: Норинт, 1998. - 1536 с.
  5. Словник синонімів української мови: В 2 т. - К.: Наукова думка, 1999. - Т. 1-2.
  6. Вибер Ж. Живопись и ее средства. - Л.: Искусство, 1961. - 240 с.
  7. Рыбников А. Техника масляной живописи. - М.; Л.: Искусство, 1937. - 217 с.